

MEMO 2255-60

ARCADIS NEDERLAND BV
Utopialaan 40-48
Postbus 1018
5200 BA 's-Hertogenbosch
Tel 073 6809 211
Fax 073 6144 606
www.arcadis.nl

Onderwerp:
aanvulling planMER bestemmingsplan buitengebied gem. Venray

's-Hertogenbosch,
8 maart 2010

Projectnummer:
C01024.000105

DIVISIE WATER

Van:
F.D. Dotinga

Opgesteld door:
Frans Dotinga en Jordy Houkes

Afdeling:
divisie Water

Ons kenmerk:
C01024.000105

Aan:
Commissie voor de m.e.r.
Gemeente Venray

Kopieën aan:

Inleiding

Bij de toetsing van het planMER bestemmingsplan buitengebied van de gemeente Venray constateerde de Commissie voor de m.e.r. een aantal tekortkomingen of onduidelijkheden. Deze zijn op 20 januari 2010 besproken in een overleg van Commissie, gemeente en ARCADIS. In deze memo staan de opmerkingen van de Commissie voor de m.e.r. en de beantwoording daarop van de gemeente. Deze memo dient beschouwd te worden als aanvulling op het planMER. De memo is betrokken bij het toetsingsadvies van de Commissie voor de m.e.r. De aanvulling wordt niet ter visie gelegd, maar zal bij de volgende stappen in de planologische procedure bij de stukken ter visie worden gelegd aanvullend op het planMER.

Opmerkingen Commissie voor de m.e.r.

De werkgroep van de Commissie had na lezing van het MER op een aantal punten tekortkomingen gesignaleerd die mogelijk essentieel zijn voor de besluitvorming. Het betreft de volgende punten:

- 1.1 een volledige beschrijving van de landschappelijke effecten door het voornemen ontbreekt;
- 1.2 de beschrijving van de worst-case effecten nader toelichten;
- 1.3 er is geen aandacht besteed aan de milieueffecten van mogelijke mestverwerking en –bewerking.

Verder constateerde de Commissie nog enkele aandachtspunten in het MER. Deze aandachtspunten betroffen geen essentiële informatie, maar punten die betrokken zouden kunnen worden bij de aanvulling van het MER:

- 2.1 meer inzicht bieden in de verdeling van productieruimte over de intensieve veehouderijbedrijven;
- 2.2 beschouwing over veewetziekten, de relatie hiervan met de afstanden tussen bedrijven en mogelijke verschillen in veterinaire risico's van de alternatieven;
- 2.3 nadere beoordeling van effecten op (a) waterkwaliteit en (b) flora en fauna.

ARCADIS

1.1 LANDSCHAP

De Commissie adviseert de effecten van de verschillende alternatieven op de deellandschappen in beeld te laten brengen, met in het bijzonder aandacht voor stoppende en groeiende bedrijven.

De effecten van de alternatieven op het landschap zijn verschillend. De effecten hangen voor een belangrijk deel samen met het landschapstype. Hierna wordt eerst in het algemeen de ontwikkelingsruimte per landschapstype beschreven en vervolgens de effecten van de alternatieven.

Esgronden en beekdalen

De grootschalige uitbreiding en nieuwvestiging van bedrijven tast het karakteristieke landschap van de esgronden sterk aan. Op de esgronden wordt het karakter van een bol landschap en open ruimte sterk aangetast. Aan de verdichte randen veroorzaakt een te grote verdichting de herkenbaarheid en het doorzicht naar het achtergelegen open bouwland. Deze vaak relatief oude linten verlangen een kleinschalig karakter. Een vergelijkbare aantasting kan ontstaan bij de beekdalen waar de bebouwing moet beperkt worden tot de aan het beekdal grenzende hogere gronden met behoud van doorzichten naar de lagere gedeelten. Bebouwing in het beekdal is niet wenselijk.

Bij het verspreid alternatief is over het algemeen een verdere groei van de bestaande bedrijven mogelijk mits ingepast met behoud van doorzichten. Dit is over het algemeen haalbaar aangezien het aantal intensieve veehouderijbedrijven op de randen van esgronden en beekdalen de laatste jaren is afgenomen. De stoppende bedrijven worden in de regel burgerwoningen waarbij vrijkomende agrarische bebouwingen ontstaan. De gemeente hanteert in haar bestemmingsplan een regeling waarbij uitbreiding van (bedrijfs)woningen en bij gebiedseigen (niet-agrarische) bedrijven boven een bepaalde maat alleen mogelijk is door sloop van vrijkomende agrarische bebouwingen. Bij kleine uitbreidingen geldt: voor elke kuub uitbreiding een kuub sloop. Bij grotere uitbreidingen is de sloop het dubbele of meer van hetgeen mag worden bijgebouwd. Met deze regeling is het mogelijk om per saldo het bouwvolume van stoppende bedrijven te reduceren. Dit komt de landschappelijke kwaliteit ten goede. De effecten van het Concentratiealternatief zijn beperkt aangezien de meeste LOG's buiten de esgronden liggen en niet in het beekdal. De ruimte op de esgronden kan worden ontzien omdat er in het overige zoekgebied voldoende ruimte is voor de benodigde nieuwvestiging.

Ontginningslandschap

De grootschalige uitbreiding en nieuwvestiging bij de oudere ontginningsgebieden is mogelijk omdat er ruimte is voor enige verdichting. Van belang is dat er een blijvend afwisselend beeld behouden blijft van open en besloten gebieden. Daarnaast is een intensivering van bebouwing in omsloten landschappelijk kader mogelijk. In deze gebieden liggen de meest vitale landbouwbedrijven en de belangrijkste mogelijkheden voor het vestigen en uitbreiden van landbouwbedrijven. Doel voor dit landschapstype is het verder ontwikkelen van het agrarisch karakter waarbij de openheid achter de bebouwingen en bebouwingslinten behouden blijft.

De grootschalige uitbreiding en nieuwvestiging bij de jonge ontginningsgebieden is goed mogelijk omdat er ruimte is voor verdichting, waarbij zorgvuldig omgegaan moet worden met het zicht naar de achterliggende landbouwgronden. De bebouwing kan hier grootschaliger zijn. Ook moderne en vernieuwende vormen kunnen hier, mits van een hoge architectonische kwaliteit een plek krijgen. Het verspreid alternatief is in de oudere ontginningsgebieden mogelijk, mits de groei van bestaande bedrijven het afwisselend landschap niet aantast. De ervaring leert dat dit over het algemeen haalbaar is met een goede landschappelijke inpassing. Het verspreid alternatief is in de jonge ontginningsgebieden goed haalbaar. De effecten van het Concentratiealternatief zijn het grootst in de open gebieden van de ontginningsgebieden. Met name door het afwisselend karakter van de oudere

ARCADIS

ontginningsgebieden zal het effect van nieuwvestiging van bedrijven het grootst zijn. De rationele verkaveling van de jonge ontginningsgebieden zorgt ervoor dat een concentratie van nieuwe bedrijven minder ingrijpend zal zijn.

Landschappelijke inpassing

In alle gevallen is bij nieuwbouw van agrarische bedrijfsgebouwen een landschappelijke inpassing vereist. Deze provinciale regeling BOM+ is verankerd in de regels van het bestemmingsplan. De vorm en aard van de landschappelijke inpassing zijn afhankelijk van het landschapstype. Deze zijn richtinggevend vastgelegd in het Beeldkwaliteitsplan.

1.2 WORST CASE

De Commissie heeft aangegeven dat gezien de situatie van het agro-complex in de gemeente Venray extra onderbouwing gewenst is voor de bedrijfsomvang waarmee is gemodelleerd.

In het planMER is voor hervestiging en nieuwvestiging een maat gehanteerd van een varkensbedrijf met 500 zeugen gesloten, hetgeen overeenkomt met een bedrijfsomvang van 350 nge (zie verder uitleg in het planMER). In onderstaande tabel staat de huidige bedrijfsomvang van veehouderijbedrijven in de gemeente Venray (bron: vergunningbestand gemeente Venray d.d. mei 2009).

bedrijfsomvang (Nge)	type							
	rundvee	varkens	kippen	overig pluimvee	gemengd	overig	paarden	
1 - 70	30	58	15	2	6	7	27	145
70 - 140	38	61	17	2	5	2	0	125
140 - 210	33	56	6	2	2	1	0	100
210 - 280	4	24	11	0	2	0	0	41
280 - 350	3	9	6	0	0	3	1	22
350 - 420	1	8	4	0	0	0	0	13
420 - 490	0	1	2	0	0	0	0	3
490 - 560	0	1	1	0	1	0	0	3
560 - 630	0	2	2	0	0	0	0	4
630 - 700	0	0	0	0	0	0	0	0
>=700	1	3	0	0	0	0	0	4
	110	223	64	6	16	13	28	460

Volwaardige bedrijven worden verondersteld een omvang te hebben van meer dan 70 nge. Dan blijkt dat 9% van de volwaardige veehouderijbedrijven en 9% van de volwaardige varkensbedrijven een omvang heeft van 350 nge of meer. Bij nieuwvestiging of hervestiging mag mogen worden aangenomen dat een fors formaat bedrijf gevestigd zal worden, ongeveer top 10% van de omvang in de betreffende gemeente. **Geconcludeerd kan worden dat de keuze voor een bedrijfsomvang van 500 zeugen gesloten een realistische aanname is geweest in het planMER.**

Overigens is met de Commissie geconstateerd dat de omvang van de gemodelleerde hervestigende en nieuwvestigende bedrijven voor de modellering en de uitkomsten in het planMER niet uitmaakt. dit omdat vooral de omvang van de scenario's bepalend is voor de effecten die zijn weergegeven in het planMER.

Naar aanleiding van de opmerkingen van de Commissie over de worst case-situatie is overigens gebleken dat in het planMER een storende fout is opgetreden in paragraaf 4.2 van het planMER. Het betreft de bouwvlakmaten van het nieuwe bestemmingsplan. In het ter visie gelegde ontwerp-bestemmingsplan is namelijk een wijzigingsbevoegdheid opgenomen voor uitbreiding tot 2,5 ha, mits aan een aantal omschreven voorwaarden is voldaan. Uitgezonderd zijn gebieden met aanduiding "overig-agrarisch gemengd" (zie blz. 43 ontwerp-bestemmingsplan). Uit een nadere analyse blijkt het volgende:

- aantal IV-bouwvlakken gelegen in gebied "overig-agrarisch gemengd" en het totale oppervlakte op deze IV-bouwvlakken is als volgt: aantal 49, oppervlakte 512149 m² (51,2 ha);
- aantal IV-bouwvlakken in de rest van de gebieden: aantal 275, maximale omvang 687,5 ha (275 x 2,5);
- aantal agrarische bouwvlakken (niet IV) in gebied "overig-agrarisch gemengd" en het totale oppervlakte op deze agrarische bouwvlakken (niet IV): aantal 81, oppervlakte 470814 m² (47,1 ha);
- aantal agrarische bouwvlakken (niet IV) in de rest van de gebieden: aantal 292, oppervlakte 730 ha.

Dit betekent dat tabel 4.2 in het planMER aangepast moet worden als volgt:

Bestemming in nieuwe bestemmingsplan	Aantal bouwvlakken	Totale omvang in hectare	Totale NH ₃ --emissie (mln kg)
Intensieve veehouderij	324	739	2,22
Agrarisch bedrijf: omschakeling naar rundvee mogelijk	373	777	2,33
Nieuwe IV in LOG's: inschatting maximale ruimte*	50	250**	0,75
Totaal			5,30

* Hiervan 30 nieuwvestigingen IV en 20 IV-ontwikkelingen op bestaande bestemmingen (agrarisch) bedrijf of wonen.

** De gemeente neemt waarschijnlijk een minimummaat op van 2,5 ha. Als realistische inschatting is 5 hectare aangehouden.

De conclusie in het planMER voor vergelijking van het vigerende en het nieuwe bestemmingsplan dient als volgt gewijzigd te worden:

Vigerend versus nieuw bestemmingsplan

Het vigerend bestemmingsplan (1981) biedt op grond van fysieke (ontwikkel)ruimte nog relatief veel ruimte voor toename van milieubelasting (ammoniakemissie) ten opzichte van het nog vast te stellen nieuwe bestemmingsplan. In het nieuwe ontwerp-bestemmingsplan teruggebracht van 6,53 (vigerend plan) naar 5,30 miljoen kg NH₃-emissie per jaar. Dit is een afname van potentiële ammoniakemissie met ongeveer 19%.

Daarbij moet wel worden benadrukt dat de berekening alleen is gebaseerd op de fysieke ruimte, dus niet op de doorwerking van reconstructiezonering in het vigerende bestemmingsplan, niet op het natuurbeschermingsbeleid (met name de Natuurbeschermingswet 1998) en niet op beperkingen vanuit de leefomgeving (met name geurcontouren).

1.3 MESTBE- EN -VERWERKING

De Commissie adviseert de effectberekeningen voor de emissies (met name van vermestende en verzurende stoffen, maar ook bijvoorbeeld geur) aan te passen voor de emissie hiervan door mogelijke

ARCADIS

mestverwerking- en –bewerkingsinstallaties, alsmede de landschappelijke effecten ervan in beeld te brengen. De Commissie heeft aangeboden om informatie te bieden hoe dat bij andere planMERren is aangepakt, maar dit thema blijkt nog niet eerder behandeld te zijn.

Huidige situatie mestbewerking/verwerking

Binnen het op te stellen bestemmingsplan buitengebied wordt overwogen om ruimte te bieden voor de volgende ontwikkelingen met betrekking tot mestbewerking/verwerking:

“Mestverwerking op bedrijfsniveau kan, ondergeschikt aan de agrarische activiteit, op elk agrarisch bouwvlak in het buitengebied plaatsvinden.

Wanneer mestverwerking een hoofdactiviteit is, en dus niet ondergeschikt is aan de agrarische activiteit, is het niet op ieder bouwvlak toegestaan. In de praktijk blijkt dat dit zowel voor de buurtmestverwerking, waarbij mest van een beperkt aantal vastgestelde bedrijven, als de lokale mestverwerkingsinitiatieven, waarbij mest van derden wordt verwerkt, geldt. De gemeente wil nieuwvestiging van mestverwerking slecht bij uitzondering toestaan. In het op te stellen bestemmingsplan wordt daarom geen regeling hiervoor opgenomen. Wanneer een initiatief zich voordoet, bekijkt de gemeente op dat moment of zij haar medewerking hieraan wil verlenen. De bestaande mestverwerkingsbedrijven worden als volwaardige activiteit onder de bestemming Bedrijf ondergebracht.”

Momenteel zijn er 3 mestvergistingsinstallaties gerealiseerd in de gemeente Venray. Daarnaast zijn er enkele (circa 2 a 3) kleinere installaties op boerderijniveau waar mestscheiding plaatsvindt. Verder zijn er enkele initiatieven maar deze zijn nog in de verkennende fase en niet vergund/gerealiseerd.

Toekomstige situatie mestbewerking/verwerking

Wanneer de mestmarkt steeds hogere kosten met zich mee gaat brengen en het mest beleid steeds strenger wordt zullen de agrariërs verder investeren in mestbe- en verwerking. In het verleden is menig initiatief, onder meer als gevolg van de grillige mestmarkt, gestaakt voordat het tot uitvoering kwam. De praktijk is dat de mestverwerking wel geleidelijk in omvang zal toenemen.

Op dit moment vindt er schaalvergroting plaats van de bestaande grotere installaties. Op boerderijniveau is de verwachting dat geïnvesteerd gaat worden in de relatief eenvoudige mestvergisting techniek. Aangenomen wordt dat in de gemeente Venray de agrariërs steeds meer mestvergisting technieken gaan toepassen

Ontwikkelingsmogelijkheden binnen het bestemmingsplan

De gemeente wil aan deze ontwikkelingen medewerking verlenen omdat de mestbe- en verwerkingen een bijdrage leveren aan duurzaamheid en groene energie.

In het bestemmingsplan zal de gemeente Venray nader definiëren hoe zij ruimte wil bieden voor biomassavergisting, mestbewerking en –verwerking.

Mestbewerking en verwerking van eigen producten (mest), dan wel waarbij ook producten van derden worden aangevoerd, wordt tot 25.000 m³ beschouwd als een agrarische nevenactiviteit. Daarbij kan nog een onderverdeling worden gemaakt tussen bewerking van mest waarbij wel of geen hulpstoffen worden gebruikt.

Grootschaligere initiatieven (betreffende biomassavergisting, mestbewerking dan wel verwerking met een omvang van meer dan 25.000 m³) worden niet binnen het bestemmingsplan toegestaan. Hiervoor zal een afzonderlijke ruimtelijke ordeningsprocedure moeten worden doorlopen, waarin alle mogelijk in het geding zijnde belangen en waarden op de voorgenomen locatie tegen elkaar afgewogen kunnen worden.

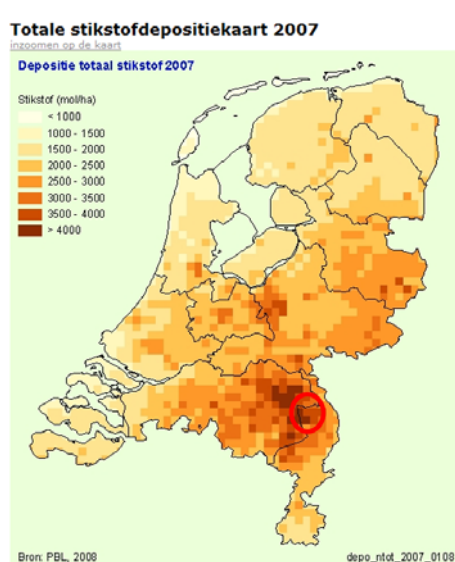
ARCADIS

In het planMER Venray is aan de hand van een aantal thema's gekeken welke gebieden het meest geschikt zijn voor landbouwontwikkelingen. Dit zijn de landbouwontwikkelingsgebieden primair en secundair en de verwevingsgebieden primair. Deze gebieden staan beschreven in het planMER Venray. Deze gebieden acht de gemeente ook het meest geschikt voor de mestbewerking en -verwerking.

Beoordeling

Mestbe- en verwerking waarbij gebruikt wordt gemaakt van de algemene technieken als mestscheiding leveren een relatief geringe bijdrage aan de emissie van een agrarisch bedrijf en is qua aard van uitstoot vergelijkbaar met een stalsysteem. De transportbewegingen neemt niet toe.

Bij mestvergisting wordt door middel van een fermentatieproces een organische stof door een micro-organisme omgezet. Door anaerobe vergisting wordt biogas gevormd. Meest voor de hand liggend is co-vergisting, dus vergisting van mest met een energierijke bijstof.

Figuur 1: Stikstofdepositie in mol/ha,jaar (bron: Planbureau voor de leefomgeving)

Zoals te zien in bijgaande figuur ligt de stikstofdepositie in de gemeente Venray boven de 3000 mol per hectare per jaar. Dit is hoger dan de kritische depositiewaarde voor een aantal habitats van Natura2000-gebieden, zoals ook blijkt uit de passende beoordeling bij het planMER. Om deze reden zal van geval tot geval bepaald moeten worden of er een passende beoordeling nodig is. Aangenomen wordt dat door het toepassen van vergistingsinstallaties in de gemeente Venray de stikstofdepositie per saldo zal afnemen. Weliswaar kan ter plaatse van de vergistingsinstallaties de stikstofdepositie toenemen. Dit omdat bij de mestvergistingstechniek met co-producten NOx-emissies optreden (de omvang daarvan is sterk afhankelijk van o.a de co-producten en de vormgeving van de installaties). Aangenomen kan echter ook worden dat bij aanwending van een verbeterd mestproduct minder

ARCADIS

emissies zouden kunnen optreden, mede door de betere beschikbaarheid van mineralen voor het gewas. Een ander voordeel van vergisting is dat de massa van het over afstand te transporteren restproduct zal afnemen, hetgeen leidt tot vermindering van de hoeveelheid verkeersbewegingen, en daarmee ook de stikstofdepositie.

Nadeel vormt de toename van transportbewegingen indien hulpstoffen worden toegevoegd. Dit nadeel is lokaal. Verder zal het gebruik van fossiele brandstoffen afnemen als gevolg van het produceren van eigen energie en warmte en het leveren van biogas.

2.1 UITGANGSPUNTEN VERDELING PRODUCTIERUIMTE

De Commissie constateerde dat uit de kaarten blijkt dat er rechten van stoppers ook in verwevingsgebied terechtkomen bij de groeiscenario's.

Deze constatering blijkt terecht te zijn en ter verduidelijking dienen enkele teksten in het planMER te worden gewijzigd of aangevuld te worden als volgt:

- paragraaf 4.1 pag 32 onder concentratie alternatief: “De vrijkomende productieruimte concentreert zich voor het merendeel in geschikte delen binnen de zoekgebieden LOG's.”
- paragraaf 4.4 pag 35 vervangen door: “In dit alternatief komt de productieruimte van de stoppers in zijn geheel terecht binnen de zoekgebieden LOG's in 6 nieuwvestigingen. In het scenario met 20% groei wordt het merendeel van de NGE's verdeeld over locaties in de LOG's (voor zover de geurruimte dat toelaat) en een kleiner deel komt terecht bij locaties in verwevingsgebieden.”
- paragraaf 4.6 pag 37 aan het eind onder Concentratie-alternatief toevoegen: “De groei concentreert zich in de geschikte delen van de LOG's, voor zover het beperkte aantal locaties en de individuele milieuruimte ten aanzien van geurhinder dat toelaat. Vervolgens worden de resterende te verdelen NGE's toegekend aan locaties met voldoende milieuruimte ten aanzien geurhinder in de verwevingsgebieden. Tweederde van de te verdelen NGE's landen zo binnen de logs en éénderde komt terecht in de verwevingsgebieden. Omdat de bouwblok grootte in de verwevingsgebieden begrensd is op maximaal 2,5 hectare is bij het toedelen van NGE's aan de groeiers is in de verwevingsgebieden een plafond gehanteerd voor de bedrijfsgrootte van 500 NGE. In de LOG's is geen plafond gehanteerd voor bedrijfsgrootte.”

2.2 VEEWETZIEKTEN

De Commissie adviseert inzicht te bieden in de afstanden tussen de bedrijven in het plangebied, en de mogelijke verschillen in risico's tussen de alternatieven aan te geven voor wat betreft veewetziekten.

Inleiding

Naar aanleiding van de reactie van de werkgroep van de Commissie MER staat hieronder een beschouwing over veewetziekten en de relatie die dat heeft met de bedrijfsvoering en situering van intensieve veehouderijen. Allereerst zullen de conclusies en aanbevelingen worden beschreven van twee rapporten met betrekking tot de effecten van veewetziekten op intensieve veehouderijen onderling. Vervolgens is aangegeven welke veewetziekten van toepassing zijn en hoe deze zich verspreiden. Als laatste zullen de aandachtspunten worden beschreven die van toepassing zijn op de gemeente Venray.

Onderzoeken RIVM

ARCADIS

Op verzoek van de vaste kamercommissie van LNV (RIVM rapport 215011002, februari 2008) en de GGD'en in Brabant en Zeeland (RIVM rapport 609300006, januari 2008) heeft het RIVM (in samenwerking met o.a. de Universiteit van Utrecht) een analyse gegeven van de volksgezondheidseffecten van schaalvergroting van kleine tot grote intensieve veehouderijbedrijven. Hieronder zijn enkele conclusies en aanbevelingen uit deze studies weergegeven die ingaan op de mogelijk negatieve effecten tussen intensieve veehouderijen onderling. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de genoemde rapportages.

- Een verband tussen de grootte van intensieve veehouderijen en het voorkomen en de verspreiding van infectieziekten en antibioticumresistentie is op basis van de beschikbare kennis niet eenvoudig vast te stellen. Er zijn diverse bedreigingen maar ook kansen bij verdere schaalvergroting. De balans hangt sterk af van de wijze waarop de bedrijfsvoering en het stalconcept worden ingevuld.
- Op basis van de beschikbare gegevens lijkt het van belang het antibioticumgebruik op bedrijven zoveel mogelijk te beperken, te voorkomen dat varkens en kippen op 1 bedrijf worden gecombineerd en in het stalontwerp de risico's voor introductie en verspreiding van micro-organismen mee te nemen.
- In de landbouwontwikkelingsgebieden zullen zowel de bedrijfsgrootte als de veedichtheid toenemen. Dat heeft lokaal een negatief effect op het voorkomen en verspreiden van infectieziekten en antibioticumresistentie. Dit kan worden beperkt door een voldoende grote afstand tussen bedrijven.
- Schaalvergroting zal in de meeste gevallen gepaard gaan met sloop van oudere gebouwen en vervanging door nieuwbouw. Hierdoor is het mogelijk maatregelen wat betreft hygiëne en ventilatie te treffen die de ongewenste verspreiding van micro-organismen kunnen verminderen. Andere kansen zijn het integreren van meerdere schakels, extra inzet van nieuwe technologieën en samenwerkingsverbanden voor het verwerken van reststromen (bijvoorbeeld mest).

Onderzoek Raad voor Dieraangelegenheden

In opdracht van de Tweede Kamer heeft de Raad voor Dieraangelegenheden de verschillen ten aanzien van dierenwelzijn (inclusief diergezondheid) onderzocht tussen de bestaande gezins- of familiebedrijven en de zogenaamde megabedrijven. Megabedrijven zijn in het onderzoek gedefinieerd als bedrijven met een grootte van minimaal 3,5 maal de grootte van een gezinsbedrijf, op 1 locatie (zoals een bedrijf met minimaal 12.500 vleesvarkens of een gesloten varkensbedrijf met 900 zeugen). De Raad voor Dieraangelegenheden concludeert in haar advies aan de Tweede Kamer (februari 2008):

- Dierenwelzijn inclusief diergezondheid zal in megabedrijven in beginsel niet beter of slechter zijn dan in de huidige familiebedrijven.
- Megabedrijven bij elkaar plaatsen geeft grotere diergezondheidsrisico's dan wanneer grote onderlinge afstand aangehouden wordt.
- Met betrekking tot (aangifte plichtige) dierziekten is er in geval van familiebedrijven sprake van een relatief grote kans op een relatief kleine ramp en op megabedrijven is er sprake van een relatief kleine kans op een absoluut grote ramp.
- Voor grote en kleine bedrijven geldt: bij gesloten bedrijfsvoering is de kans klein, bij niet-gesloten bedrijfsvoering is er een grotere kans door meer aanvoer van levende dieren.
- In landbouwontwikkelingsgebieden wordt door de verdere verdichting lokaal de kans op een ramp met betrekking tot diergezondheid groter.

Veewetziekten

ARCADIS

Veewetziekten die van toepassing kunnen zijn op intensieve veehouderijen. Bekende ziektes die in het verleden tot uitbraken leidden zijn bijvoorbeeld vogelgriep, vogelpest, varkenspest, abortus blauw, Q-koorts, mond- en klauwzeer, blauwtong, ziekte van Aujeszky, varkensinfluenza, Salmonella. De verwekkers van deze ziekten zijn virussen, bacteriën, e.d. De meeste uitbraken kunnen door alert optreden worden beheerst.

Aandachtspunten Venray

Ketenrelaties

Voor de meeste micro-organismen is de insleep via introductie van nieuwe dieren een van de belangrijkste factoren van besmetting met veewetziekten. In een 'gesloten' bedrijf komen infectieziekten minder voor, omdat deze bedrijven (vrijwel) alle schakels van de keten integreren. In Venray is nog een aantal bedrijven die niet een volledig gesloten bedrijfsvoering hebben. Echter, er is een trend dat het aantal schakels in de keten vermindert. Dit zorgt voor een vermindering op de kans van veewetziekten. Vermindering van het risico bij open bedrijven kan daarnaast door middel van desinfectie, tussentijdse reiniging en leegstand. Daarnaast dient zoveel mogelijk een gesloten bedrijfsvoering plaats te vinden en dienen bedrijven op afstand van elkaar te liggen. De verwachting is dat het aantal schakels in de bedrijfsvoering ook in de toekomst verminderd zal worden en dat er steeds meer volledig gesloten bedrijfsvoering zal plaatsvinden. Hiermee zal dan ook de kans op veewetziekten afnemen.

Schaalvergroting

Schaalvergroting maakt het integreren van een deel of de gehele productieketen op één bedrijf mogelijk. De introductie van micro-organismen kan hierdoor gereduceerd worden. Verwacht wordt dat de IV-bedrijven in de toekomst door rekening te houden met ammoniak, fijnstof en geur en het ontwikkelen van landbouwontwikkelingsgebieden beter gesitueerd komen te liggen. Daarmee zou de kans op veewetziekten kunnen afnemen. Verder kan er in een nieuwe stal gebruik worden gemaakt van de nieuwste technologieën zoals luchtwassers. Elk bedrijf dient te voldoen aan de laatste stand der techniek (bijvoorbeeld nieuwste voorzieningen/innovatieve technieken conform IPPC-richtlijn) dus het toepassen van luchtwassers. In het stalontwerp zijn tevens risico's voor introductie en verspreiding van micro-organismen mee te nemen. Door de nieuwvestiging van een aantal bedrijven zullen deze naar verwachting de laatste stand der techniek toepassen en daarmee ook de kans op veewetziekten verkleinen.

Bedrijfsvoering

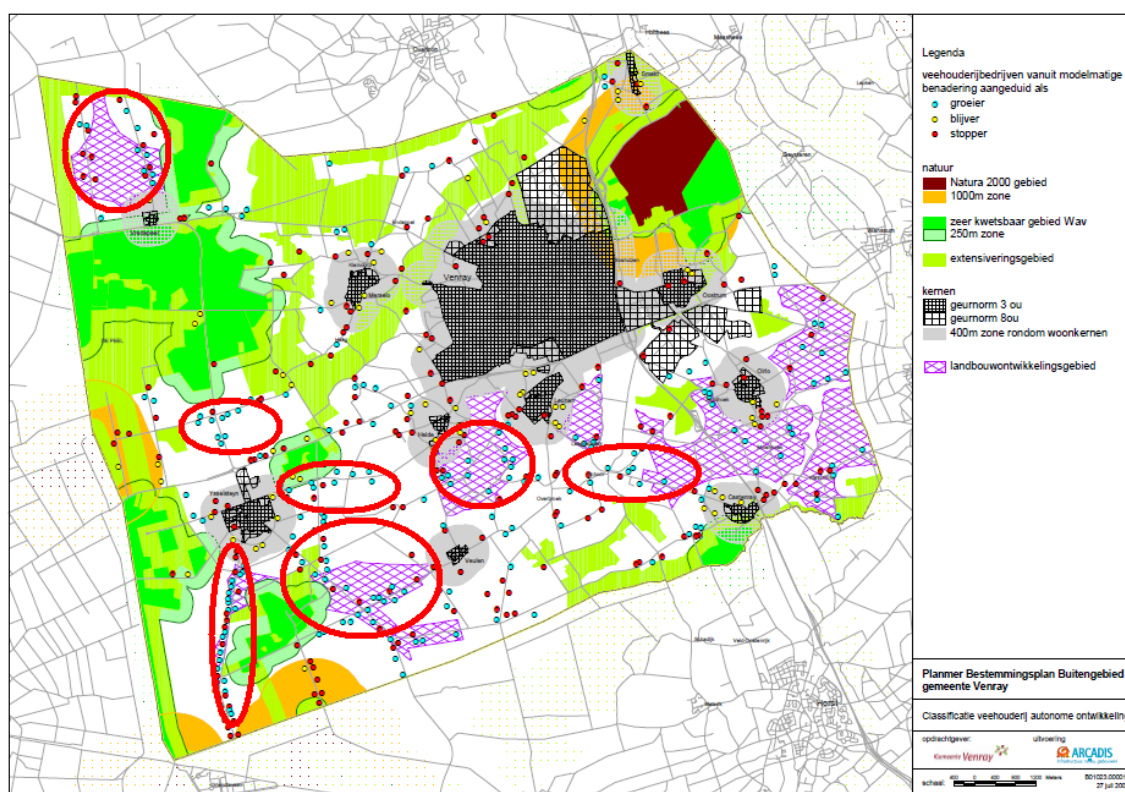
Mede onder druk van de maatschappelijke opinie ontstaan bedrijven die meerwaarde realiseren op het vlak van dierenwelzijn. Dit gaat soms gepaard met extra kwetsbaarheid voor veewetziekten, denk bijvoorbeeld aan de vogelgriep die kan worden overgedragen van in het wild levende vogels op pluimvee met een buitenuitloop. Om de risico's op dergelijke besmettingen te verminderen is het soms nodig om (tijdelijke) maatregelen te treffen, zoals de ophokplicht die in het ministerie van LNV in 2005 instelde.

Een combinatie van verschillende veehouderij ziet men in de gemeente Venray steeds minder. Dit vanwege de specialisatie van de intensieve veehouderij. Verwacht wordt dat deze trend zich ook zal doorzetten en daarmee de kans op veewetziekten zal afnemen.

De kennis wat betreft veewetziekten wordt steeds beter, hetgeen zou kunnen resulteren in een afname van veewetziekten. Bij goed geschoold personeel kunnen ziektes snel worden ontdekt. Van overheidswege worden ook methodieken toegereikt, bijvoorbeeld www.varkensziekte.nl.

Ligging bedrijven

Wanneer bedrijven dicht bij elkaar liggen is de kans op verspreiding groter en kan de impact van een veewetziekte snel groot zijn. Echter, door het dicht bij elkaar liggen is de ziekte ook sneller beheersbaar. In de gemeente Venray verschilt het per deelgebied wat de dichtheid is van het aantal intensieve veehouderijen. In onderstaande figuur is indicatief met ovals aangegeven waar concentraties IV-bedrijven liggen, waar diverse bedrijven liggen met onderlinge afstanden tussen bouwblokken lager dan circa 100 meter. Dit is op grond van visuele beoordeling ingetekend a.h.v. kaartmateriaal. Er is tevens rekening gehouden met de verwachte ontwikkeling van de IV-bedrijvigheid (groeier, blijver, stopper (zie planMER) en met de LOG's. Met name in de zogenaamde varkensstraat ten zuiden van Ysselsteyn liggen bouwblokken zeer nabij elkaar en zijn de afstanden tussen stallen van twee aanliggende bedrijven vaak slechts enkele tientallen meters.

Figuur: Indicatieve weergave clusters IV-bedrijven op nabije afstand van elkaar in de gemeente Venray

2.3.a WATERKWALITEIT

De Commissie is van mening dat bij de beoordeling van de waterkwaliteit ten onrechte de stikstofdepositie op oppervlaktewater niet is beschouwd.

In het planMER staat de effectbeoordeling voor het thema water in paragraaf 5.6. De score voor effecten op water is een geaggregeerde effectbeoordeling, waarbij is beoordeeld op waterkwantiteitsaspecten en waterkwaliteitsaspecten. In de beoordeling van emissieroutes naar oppervlaktewater is wel aandacht besteed aan de stalsystemen zelf, maar niet naar de stikstofdepositie.

ARCADIS

Bij de groei-scenario's met een toename van 20% zullen ook de stikstofemissies en -deposities lineair met 20% toenemen ten opzichte van de referentie. Derhalve voldoet in de beoordeling voor waterkwaliteit de neutrale score mogelijk niet. Voorgesteld wordt om voor de groeiscenario's en neutrale score te wijzigen in licht negatief (0/-).

2.3.b FLORA EN FAUNA

De Commissie miste de effecten op flora en fauna.

Dit is een correcte constatering. Het meest relevant in dit kader zijn de soorten die beschermd worden door de Flora en faunawet en waar voor het uitvoeren van verstorende activiteiten een ontheffing dient te worden verkregen van het ministerie van LNV. De informatie waarop het planMER zich moest baseren over de (intensieve) veehouderij-ontwikkeling bevond zich op een te globaal niveau om hierover gerichte uitspraken te doen. Omdat het planMER op een globaal niveau de effecten weergeeft over het gehele gemeentelijke grondgebied (en soms daarbuiten), was het niet mogelijk om een (nauwkeurige) beoordeling op te nemen van de flora en fauna. Deze informatie zal echter in een later stadium wel degelijk aan de orde dienen te komen. Het gaat dan bijvoorbeeld om concrete vergunningprocedures of om verdere planologische stappen gericht op bijvoorbeeld nieuwvestigingen in de LOG's. Vooralsnog dient het thema flora en fauna als een leemte in kennis te worden beschouwd, waaraan later – bij meer concrete plannen – alsnog aandacht voor dient te zijn. Het staat aan besluitvorming inzake het bestemmingsplan niet in de weg.

Overigens heeft de Commissie te kennen gegeven de passende beoordeling goed te keuren. Hierin is aandacht voor instandhoudingsdoelstellingen voor kwalificerende soorten en habitats in Natura2000-gebieden en voor de kwaliteiten van Beschermd Natuurmonument De Rouwkuilen.